

HA BÚJNAK A VÁNDORMADARAK

VÍGH RUDOLF

Lányok jöttek s mentek a parkban. Pajkos keblük röppent a tavasztól és a vidám kacagástól.

Ádám reggel óta a padon ült, és selymes tekintettel nézte a lányokat. Ahogy jöttek szemben vékony kelmében, fehér galambokra gondolt, rezgő, remegő madárkákra, melyek szárnyukra kapják a megkövesedett képzeletet. A délelőtt megrekedt a fák közt. Előtte megállt minden, ült félrebillentett fejjel, nem hallott, nem látott semmit, csak a habfehér, röppenő galambokat nézte, s arcán ettől édes mosoly fűszálazott kis bajszával.

Korán bejöttek a városba, rengeteg dolgot intézni. A piacon vettek egy kiló almát, s ő leült a parkban. Azóta más világot jár: egyszerre nincs dolga, nem siet sehova, fogja ölében az almát, és elfojtott vágyak csatangolnak benne. Amikor megszökött, feleségét még látta forgolódni a piaci tömegben, mintha elvesztett volna valamit, de ő nem szólt neki, egyszerűen befordult a parkba és leült. Hirtelen úgy érezte, hadd menjen csak a fejkendős asszony; hazamegy, vagy majd lesz vele valami, ő megpihen egy kicsit. Elhozta az almát, és tovább nem gondolt semmire. Harminc évének ez volt a legnyugodtabb perce.

— Szabad itt ülni? — kérdezte a lányokat.

— Hogyne. Mi az, hogy szabad-e?!... — mondták.

A jókedv kapta meg feldobott világát, s őt a ruhák kivágásában pihegő galambok közt húzogatta hosszú mámoruszállal. Mellőle a lányok sorra elmentek a padról, így felállt, s a szembejövőket kínálgatta az almával. De nem vette el senki. Az egyik lány megpróbálta kikerülni, s amikor ő ügyes siklással mindig eléje került, akkor rettentő nevetésben tört ki.

— Beteg maga — mondta.

És Ádám ott maradt, kinyújtott kezében az almával, a lány meg eltűnt, mire felocsúdott. Csak egy majzos gyerek ült a bokor tövében, éppen olyan, mint ő volt valamikor, gatyás és kedvetlen, aki már hosszabb ideje le nem vette róla a szemét. Ádám nem sokat hederített rá. Egyet kuglizott a levegőben az almával, aztán olyan padhoz ment, amelyiken más kacagó lányok ültek.

— Le szabad ülni? — szólt ismét, s nem várva feleletet, feszesen a pad hegyére ült.

A lányok messze elnéztek az ellenkező irányba, úgy fojtogatták feltörő nevetésüket.

Ádám kiválasztotta a zacskóból a legszebb almát.

— Tessék — nyújtotta a lányok felé. Majd könnyögre fogta: — Vegyék el...

Azok meg felugrottak, és egymásra borulva, kuncogva elfutottak abba az irányba, amerre lassan mindenki elment.

Ádám úgy állt, mint sokszor viharban a dűlőúton a tanya felé, sóval, paprikával a faluból, görcsös szoritással ölelve a csomagot. A szél ingatta, de még el nem döntötte soha, csak kis híján most... A dűlőn sima, nesztelen nyoma gyalogutat vert a tanyai alsó épület kis szobájáig, haza. Ott azért biztosabban állt, de a napok, a hosszú tövissel égbe nyúló napok felsebeztek. Gyermekkorától az évtizedek napjai mind egyformán neheztedek rá. Parancsolója soká szülője volt, most meg a felesége, aki a tanya felső épületében lakik. Először szökött meg tőle, s lám, máris hogy inog...

— Téged küldtek? Hé!... Téged küldtek-e? Hova merengsz... vagy beittál?

— Én?

— Nem a. Hogy hívnak?

— Engem?

— Nem a. Almásnak?

— Ádámnak.

— De bamba neved van, testvér. Na, nem baj, fogd meg ezt az ablaküveget, elugrok a büfébe, aztán majd együtt dolgozunk... Miért nem teszed le azt az almát?

— Azt nem lehet...

— Nem-e?

— Nem!

— Nem, na jó. Most nem érek rá vacakolni, de jegyezd meg, hogy sok mindent lehet, még ha másként is tűnik... Fogjad, test-

vér, egyik kezedbe az ablaküveget, a másikba azt a... Így ni. Majd jövök.

Ádám sokáig forgolódott a nagy tábla üveggel a parkban, a járókelők pedig széles ívben kikerülték. Legjobban az orrát szerette volna megvakarni, más ezekben a pillanatokban nem is nagyon foglalkoztatta. A nap sugarai néhol betörték a lombok közt, de főleg az árnyék uralkodott mindenben. Az üveglap olykor megcsillantotta a ráeső sugarakat, de ezt Ádám észre sem vette. Már dél felé járt az idő. Ilyenkor kinn a tanyán a jószág megpihent, abrakot kapott. Ő leginkább hüvelykujjának nagy bütykőit nézve várta az ételt mindennap. Most saját kosztja van. Akkor harap bele, amikor kedve tartja. De hova is tegye az üveget?...

— Maga az üveges? — jött egy öreg. — Oda viszi? Oda?...

— Én, üveges? — nyálazta mosolygósra száját Ádám.

— Hova viszi ezt az üveget, uram?

— Sehova se...

— Vagy maga a munkavezető?

— Na, nézze, annyi sör lesz, amennyit akar. A mienket üvegezze be először. Stimmel?

— Azt nem lehet...

— Na, jó. Mennyi az?

— Mi?

— Ide figyeljen, maga... Ne dekázzon velünk. Nem mi robbantottuk itt a romot, amitől a környéken minden ablak betört... Maguknak kutya kötelességük beüvegezni, érti, ingyen, érti!... Már egy hete várjuk, maga meg itt lődörög a parkban, s az ég tudja, mit vár, tán álmodik... de jó, bánja a fene, csak most jöj-jön, még el nem ejti ezt az egy szál üveget. Nézze, itt a pénz. Na, fogja... Ja, persze, adja már azt a papírzacskót...

— Azt nem lehet!

Ádám fél szemmel éppen azt nézte, merre lógjon meg a rámenős öregtől, amikor a park bejáratánál tarka fejkendős asszonyon akadt meg a szeme. Először csak ismerős volt neki a nőszemély, de ahogy közeledett, egyszerre nagyon megrémült. Hisz ez éppen őt keresi!... Villámgyorsan az idegen szónokló ember kezébe nyomta az üveget, úgy, hogy a tábla annak a mellére dőlt, s felső éle az álla alá ékelődött.

— Megőrült maga... Na, jó. Ezt ugyan vissza nem kapja. Most aztán biztosan eljönnek üvegezni.

— Várjon — nyöszörgött Ádám, mert a felesége véstesen kö-

zeledett a park széles útján, s egyre csavargatta a fejét minden irányba. — A mester mindjárt jön. Várja meg — mondta, s bújt a közben odaérkező, követelődző emberek mögé, azok meg ámulva forogtak, mert a billegő üveggel voltak elkeveredve nagyon.

Ádám, mint rovar a láng felett, menekült volna, de csak egy helyben topogott, s amikor az asszony végérvényesen feléjük indult, nyöszörögve nézett szét a földön, hogy hova rejtőzzön. Ideje már nem volt a szökésre, gyorsan kellett cselekednie. Torkában érezte az istállószagú hétköznapiakat; hallotta az ünnepnap-i jószágbőgést, szülője nősülésre parancsoló szavát, asszonya hajnalt ébresztő rikoltását és saját hangtalan hosszú nyüzsitését. Szeme előtt villámgyorsan lepergett fakó tanyai élete, amely mindössze néhány képből állt, az is csupa jószág, ostor meg ilyesmi. Harminc éve három különböző nagyságú cölöpként meredt előtte, melyekhez egyre vastagabb kötelekkel kötözte oda a sors. A legvastagabbat felesége tartotta kezében, amióta meghaltak szülei, s talán éppen most akarja odakötözni a legnagyobb karóhoz... Megrázkódott, hirtelen letérdelt a földre, és az előtte álló tócsa aljáról sarat markolt, azzal kente be jó vastagon az arcát, hogy rá ne ismerjenek.

De az asszony nem ment el mellettük. Félúton eltűnt a bokrok közt.

Két illető maradt még mellette, akik hol egymásra, hol a kopott ruhájú, sáros arcú, térdelő alakra néztek.

— És ezeket küldik üvegezni. Rosszabb, mint a robbantás... Mit csinál már megint, na... Álljon fel, és gyerünk!

— Ja — szólt Ádám, és markával lehúzta arcáról a nagyja sarat, majd nagy nyugalommal felvette a földről az almát. — A mester...

— Jó nekünk maga is, csak menjünk már.

És megindult a menet. Elöl a két idős ember egyensúlyozott az üveggel, utánuk meg Ádám sompolygott, akit már csak úgy emlegettek, hogy: na, lökd oda... S valóban, mellében minden megrekedt, és nehéz volt, mint a kő. A két idegen, kik csak ablakaikkal törődtek, nem bocsátkozott bele abba, hogy lelki nyomorában is ember ballag mögöttük, aki csak azért lépked éppen errefelé, mert valamerre mennie kell, mert már egy helyben nem állhat tovább. Ez az ember beleszületett a határba, a munkába. Iskolába se járt, csak a jószággal bajlódott. A tanyákat körülöttük lassan mind lebontották, csak az övéké maradt. Először hárman vol-

tak, aztán a szülők olyan feleséget hoztak neki, aki mindent rendben tart. Más nem is történt, csak éppen a szülők meghaltak, s ő az asszonnyal egyedül maradt. A tíz hold föld mindig maradt, a jószág meg rendszeresen cserélődött. S ezt türelemmel egyenletesen végigszuszogni nem mindig lehet.

A park másik végén, az emeletes házaknál megálltak.

— Mindjárt hozom az ablakkeretet — mondta az egyik illető, ahogy a fal tövébe támasztották az üveget. — Aztán nehogy kámfort játsszon... Az üvegre meg két szeme... Talán jobb lesz, ha egyikünk itt marad, még másnak adja az üveget...

Mégis mindketten bementek az épületbe, mert nem tudták eldönteni, hogy melyikük ablakát hozzák le előbb, az üveg meg csak egy tábla, mindre úgyse futja.

Ádám magára maradva megbámulta a hatalmas épületet. A szikrázó, magas falakon üvegcserepes, tátongó ablakok ásítottak huzatosan. Ő maga is ásítani akart, de hirtelen megmeredt. A pincelyukból széntől majzos, rém ismerős lurkó célzott hatalmas csúzlival a csillogó üvegtáblára. Ádám rettenetesen megijedt.

— Ne — kulcsolta imára kezét. — Ne... Itt az alma... mindegy — és a gyerek felé dobta a zacskót, amelyből az almák ugrolva gurultak szét a kavicson.

A kölyök megszívta az orrát, aztán piros nyelvét tövig Ádámra lökte, és elengedte útjára a csúzliból az ökölnyi követ, amely akár a bomba, úgy vágódott bele az üvegtábla közepébe. Ádám leszorította pilláit, ahogy az éktelen csörömpölés felcsapott az égig. A ház vak ablakain hirtelen lárma tódult ki, de ő már teljes erővel futott vissza a parkba, és többé nem törődött a röppenő galambokkal.

Aztán mintha egy nagy tükör üvegcserepein jött volna az asszony, és megfogta a gallérját mérgesen:

— Hol az alma?... Te, szerencsétlen...